

C48 – SLAN3

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2006-2007

12 december 2006

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

SUBCOMMISSIE VOOR LANDBOUW, VISSERIJ EN PLATTELANDSBELEID

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Stefaan Sintobin tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de rondetafel betreffende het onverdoofd castreren van biggen
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de rondetafel over biggencastratie

Waarnemend voorzitter: de heer Eloi Glorieux

Vraag om uitleg van de heer Stefaan Sintobin tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de rondetafel betreffende het onverdoofd castreren van biggen

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de rondetafel over biggencastratie

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, ik moet bekennen dat ik een leek ben op het vlak van de biggencastratie. Naar aanleiding van mijn vraag ben ik even op het internet gaan surfen. Ik heb geconstateerd dat dit al een oud dossier is. In 2002 werd reeds een principeakkoord gesloten tussen de verschillende actoren over de toepassing van verdoving bij biggencastratie vanaf 2006. Tot op heden werd er, wegens tal van factoren waarover we het straks misschien zullen hebben, nog geen concrete invulling gegeven aan het akkoord.

Dat dit nog niet is gebeurd, was voor de dierenrechtenorganisatie GAIA blijkbaar voldoende om een vrij ongenueanceerde campagne op te starten – we zijn dat van die organisatie ondertussen gewoon – waarin de varkenshouder andermaal in een slecht daglicht wordt geplaatst. Nochtans ben ik ervan overtuigd dat, net zoals bij iedereen, ook bij de varkenshouders het dierenwelzijn de laatste jaren steeds meer ingang vindt. De varkenshouders wijzen er trouwens op dat er volgens hen momenteel nog geen valabel economisch verantwoord alternatief is. Dat was een van de voorwaarden bij het sluiten van het principeakkoord. Voor zover ik kon nagaan in diverse artikelen, vindt ook de wetenschappelijke wereld dat er nog geen echt alternatief voorhanden is. Immunovaccinatie zou wel soelaas brengen, maar de registratie van dit vaccin zou pas tegen 2009 een feit zijn.

Mijnheer de minister-president, ook u wilt blijkbaar reageren op de campagne van GAIA en de controverse. U kondigde aan om kort na Nieuwjaar de landbouworganisaties, de slachthuizen, de verwerkende bedrijven, de dierenwelzijnsverenigingen, de farmaceutische sector en de wetenschappers samen brengen voor een rondeta-

fel over het dossier van het onverdoofd castreren van biggen. U acht het zinvol om met alle betrokkenen rond de tafel te zitten en om te bekijken hoe er op korte termijn vooruitgang kan worden geboekt in dit dossier.

Mijnheer de minister, wat is de huidige situatie? Wat hield het principeakkoord in? Wellicht is het niet uw taak om te oordelen over campagnes van verenigingen, maar toch zou ik u willen vragen of de campagne van GAIA een realistische weergave van de situatie is. Welke standpunten neemt u in betreffende dit dossier en welke oplossing hebt u voor ogen? Waartoe moet deze rondetafel leiden? Ik meen gelezen te hebben dat ook in het verleden al rondetafelgesprekken werden gevoerd. Welke stappen moeten worden ondernomen in het verlengde van deze rondetafel?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega, dierenwelzijn valt niet onder de bevoegdheid van de Vlaamse minister van Landbouw, maar uiteraard bent u bevoegd voor landbouw en bent u dus betrokken partij.

Mijnheer de minister-president, we vernemen dat u kort na Nieuwjaar een rondetafel organiseert over het dossier van onverdoofd castreren van biggen. Veertien dagen geleden lanceerde GAIA een campagne tegen het onverdoofd castreren van biggen. Dankzij een goed opgezette communicatiestrategie zijn de mensen van GAIA erin geslaagd ruime media-aandacht te krijgen en massaal emoties los te weken. Ze verwijzen naar het principeakkoord over dit onderwerp dat enkele landbouw- en dierenwelzijnsorganisaties afsloten in 2002. Daarin zou de sector zich geëngageerd hebben om tegen 2006 niet meer onverdoofd te castreren. Er was voldoende commotie om de varkenshouders in een negatief daglicht te stellen en om zelfs woordbreuk te suggereren.

Deze morgen heb ik het zogenaamde principeakkoord ontvangen, zelfs via GAIA. Het valt me op dat heel wat organisaties enkel 'ter kennisname' hebben getekend, niet 'voor akkoord'. We moeten de persberichten die veertien dagen geleden werden verstuurd, dus nuanceren.

De discussie over het castreren van biggen, al of niet onder verdoving, wordt best niet op basis van emoties, maar op wetenschappelijke basis en met de sector gevoerd. De verplichtingen inzake dierenwelzijn die aan onze landbouwers opgelegd worden, moeten ook Eu-

ropees en internationaal gelden, dit in toepassing van de gemeenschappelijke verklaring over dierenwelzijn die op 24 november jongstleden in Straatsburg door de Raad van Europa werd ondertekend. In het communautair actieplan 2006-2010 stelt het Europees Parlement in artikel 16 onder meer dat “hoge welzijnsnormen voor dieren er niet toe mogen leiden dat de productie verplaatst wordt naar landen met lagere normen. Dierenwelzijn dient ook vanuit de sociaaleconomische effecten te worden gezien.” Dit is een nuttige aanvulling bij de berichten over deze problematiek.

Mijnheer de minister-president, wat houdt het principeakkoord van 2002 in? Wat was de context ervan en wat waren de correcte afspraken?

Welk wetenschappelijk onderzoek is er ondertussen gebeurd? Dit is een belangrijke vraag. Is het correct dat plaatselijke verdoving even of zelfs nog meer stresserend is voor de dieren? Zijn er andere alternatieven bestudeerd door ILVO (Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek)? En wat is precies de doelstelling van deze rondetafel?

Mijnheer de minister, collega's, voor mij is het enerzijds belangrijk dat de consument gezond en lekker varkensvlees kan en mag eten, en anderzijds dat de varkenshouders zich inschakelen in duurzame landbouw. Daarbij denk ik zowel aan het ecologische als aan het sociale aspect. Dierenwelzijn is ongetwijfeld een van de criteria, maar ik heb het liefst dat deze criteria wetenschappelijk ondersteund en internationaal aanvaard zijn.

De heer Eloi Glorieux: Ik wil nog een aantal kanttekeningen maken. In ons land worden er jaarlijks zo'n 5,6 miljoen varkens zonder verdoving gecastreerd. De reden daarvoor is dat wanneer een beer van meer dan 85 kilogram gebakken of gebraden wordt, er in 5 tot 15 procent van de gevallen een specifieke berengeur kan vrijkomen, die door het overgrote deel van de consumenten als onaangenaam ervaren worden.

Op zich is het castreren van varkens, zoals dat momenteel nog gebeurt in België, een inbreuk op de Europese 2001/93/EG van 9 november 2001 houdende wijziging van richtlijn 91/630/EEG tot vaststelling van minimumnormen ter bescherming van varkens. Die richtlijn stelt duidelijk dat het castreren en couperen van de staart bij dieren die ouder zijn dan zeven dagen, alleen toegestaan is als de ingreep onder anesthesie en met aanvullende langdurige pijnbestrijding wordt uitgevoerd door een dierenarts.

Ons land heeft de Europese richtlijn omgezet in Belgische wetgeving, maar om de een of andere reden is het deel over de castratie daaruit weggefallen. Het gevolg is dat castratie in ons land de facto nog altijd wordt uitge-

voerd zonder verdoving, en dit soms tot een leeftijd van vier weken.

In 2001 werd een werkgroep opgestart waar zowel een aantal dierenrechtenorganisaties, de sector van de varkenshouders als de overheid aan deelnamen. Dat heeft in december 2002 geleid tot een principeakkoord dat uit twee onderdelen bestond. Het eerste onderdeel stelt dat vanaf 1 januari 2006 chirurgische castratie enkel nog onder verdoving mag plaatsvinden. Die termijn is ondertussen al bijna een jaar verstreken, maar de castraties vinden nog altijd zonder verdoving plaats. Het tweede akkoord was dat er gestreefd zou worden naar het totaal overbodig maken van de chirurgische castratie vanaf 1 januari 2009, met immunoneutralisatie of -vaccinatie of andere technieken die tegen die tijd ontwikkeld zouden worden.

Zeker wat het eerste onderdeel betreft, is de doelstelling die in het principeakkoord werd geformuleerd, tot nu toe niet gerealiseerd. In een aantal andere landen wordt wel al tot dat soort activiteiten overgegaan. In Australië en Nieuw-Zeeland bijvoorbeeld past men de techniek van de immunoneutralisatie nu al toe. In Noorwegen moeten sinds 2002 alle castraties onder verdoving gebeuren en in Zwitserland zal het vanaf 2009 verboden zijn om zonder verdoving te castreren. In die landen is men dus duidelijk al verder geëvolueerd op wettelijk vlak.

Zoals de heer De Meyer terecht zegt, moeten we naar een evenwicht streven tussen dierenwelzijn, de sociale aspecten en de economische aspecten. Daarbij mogen we echter niet vergeten dat varkens, net als alle dieren, levende wezens zijn. Het zijn niet louter economische objecten, maar levende wezens die pijn en emoties voelen. Daarom moet men er anders mee omspringen dan met enig ander economisch object.

De overheid moet de niet nagekomen afspraken wettelijk opleggen. Dat betekent dat de castratie – met onmiddellijke ingang – enkel nog onder verdoving en door een dierenarts mag gebeuren. Dat zal inderdaad een meerprijs met zich meebrengen, maar de consument is bereid om die meerprijs te betalen. Onlangs heeft een onderzoek over heel Europa uitgewezen dat de consument bereid is om meer te betalen, als hij de garantie krijgt dat het vlees dat hij voorgeschoteld krijgt, op een diervriendelijke manier tot stand is gekomen.

Over welke bedragen gaat het hier? De bedragen die ik heb horen vermelden, gaan tot ongeveer een euro per varken. Als je één euro per varken doorrekent op de totale prijs van het varkensvlees, is dat uiteindelijk voor de consument een heel miniem extra bedrag dat zeker moet kunnen worden bijgepast. Zo niet kan de

overheid eventueel de landbouwers steunen om die meer diervriendelijke methodes te kunnen invoeren.

Het tweede akkoord, het totale verbod op chirurgische ingrepen vanaf 2009, moet zeker worden nageleefd. Ik zou de minister-president willen oproepen om er bij de federale collega's op aan te dringen om dit ook effectief in een wet te gieten. Zolang het niet in een wet staat, blijft het een vrijblijvende richtlijn, waarbij we weinig vat hebben op de uitvoering.

Mijn fractie zal op korte termijn een voorstel van resolutie indienen waarin we de Vlaamse Regering vragen om steunmaatregelen uit te werken waardoor landbouwers worden geholpen om een diervriendelijke landbouw uit te bouwen. Mijnheer de minister-president, wilt u ook dit meenemen naar de rondetafelconferentie?

De voorzitter: Minister-president Letermé heeft het woord.

Minister-president Yves Letermé: Mijnheer de voorzitter, collega's, in de Belgische wetgeving stond al een verbod op castratie tenzij met de chirurgische methode en mits verdoving vanaf de leeftijd van vier weken, meer bepaald in het KB van 17 mei 2001. Om het verschil één week versus vier weken weg te werken, is in oktober 2006 door de federaal bevoegde minister een ontwerp van KB voorgelegd. In de praktijk zal dit weinig zoden aan de dijk zetten. De andere toegelaten ingrepen bij biggen mogen immers slechts gedurende de eerste week worden uitgevoerd, en in de praktijk gebeurt dit samen met de castratie. Nagenoeg alle mannelijke biggen bestemd voor de vleesproductie worden dus voor de eerste levensweek onverdoofd gecastreerd. De reden hiervoor is dat niet-gecastreerde beren aanleiding kunnen geven tot de geur waarnaar de heer Glorieux al verwees en die door heel wat mensen als onaangenaam wordt ervaren.

Het door GAIA geschetste beeld is in grote lijnen correct, maar beschrijft niet de volledige economische en praktische realiteit waarmee de varkenshouderij wordt geconfronteerd. Het castreren van biggen is een tijdrovend en onaangenaam karwei, dat de varkenshouders met genoegen zullen laten varen als de noodzaak ertoe kan worden weggewerkt. Ze moeten het blijven doen omdat de zes miljoen Vlamingen bepaalde eisen stellen ten aanzien van het vlees. De vertegenwoordigers van de sector hebben bovendien nooit ontkend dat het castreren van biggen zoals het nu gebeurt, een pijnlijke ingreep is. De laatste jaren worden verschillende alternatieve strategieën naar voren geschoven. Die zijn echter op dit moment hetzij nog onvoldoende praktijkrijp hetzij economisch moeilijk haalbaar. Bovendien zijn aan deze alternatieven nadelen of risico's op andere vlakken verbonden. Zo gaat het chemisch castreren met een hor-

moonachtig eiwit bijvoorbeeld gepaard met een groot risico op kritiek.

Er is een gemeenschappelijk standpunt dat zowel de sector van de varkenshouderij als de dierenwelzijnsverenigingen bij monde van hun vertegenwoordigers kunnen onderschrijven. De huidige vorm van castratie gaat gepaard met pijn en ongemak, en er moeten inspanningen worden gedaan om deze praktijk overbodig te maken. De mogelijke alternatieven werden in 2000-2002 reeds door een werkgroep onder de vleugels van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid Voedselketen en Leefmilieu geëvalueerd. Daarbij werden een aantal hinderpalen geformuleerd die de praktische toepassing van deze alternatieven op bedrijfsniveau in de weg stonden. Anno 2007 is het nuttig deze hinderpalen nogmaals te toetsen aan de huidige stand van zaken op het vlak van wetenschap, regelgeving en productontwikkeling. Het alternatief waarvan de hinderpalen op de kortste termijn kunnen worden weggewerkt en dat niet met onoverkomelijke nadelen gepaard gaat, zal zich dan als valabel opwerpen.

De rondetafel heeft tot doel de hinderpalen of vertragsmechanismen bloot te leggen die de vooruitgang in dit dossier tegengaan. Afhankelijk van de aard van deze hinderpalen zullen de nodige stappen worden ondernomen om deze weg te werken. Die zullen dus blijken uit de resultaten van de rondetafel, maar zouden kunnen bestaan uit het vrijmaken van onderzoeksmiddelen en het uitwerken van aangepaste steunmaatregelen. Ik zal met bekwame spoed die zaken proberen op te zetten, maar ik pin me niet vast op een concrete datum.

Mijnheer De Meyer, van 2000 tot 2002 was een werkgroep Castratie actief waarin zowel de landbouw- als de dierenwelzijnsorganisaties en een aantal wetenschappers zetelden. Initiatiefnemer was de toenmalige federale minister van Volksgezondheid, Consumentenzaken en Leefmilieu, de heer Tavernier. De opdracht van de werkgroep bestond uit het evalueren van de mogelijke alternatieven voor het onverdoofd chirurgisch castreren. Als gevolg van de activiteiten van deze werkgroep werd eind 2002 een convenant ondertekend waarin een aantal engagementen werden aangegaan onder bepaalde voorwaarden. Zo engageerden de ondertekenaars zich om te streven naar een verbod op chirurgische castratie zonder verdoving vanaf 1 januari 2006 en naar een verbod op chirurgische castratie vanaf 1 januari 2009, mits aan volgende voorwaarden werd voldaan: er is een toepasbaar en erkend algemeen anestheticum beschikbaar, er is een toepasbaar en erkend vaccin beschikbaar en het vlees van 'gevacineerde' beren mag in de commercialisering niet als minderwaardig 'berenvlees' beschouwd worden. De ondertekenaars van dit akkoord plus een bijlage met aanvullende opmerkingen, waren voor de landbouw-

sector het Algemeen Boerensyndicaat, VEVA, de Fédération Wallonne de l'Agriculture en de Filière Porcine Wallonne. Voor de dierenwelzijnsorganisaties was dit GAIA.

Uit internationaal onderzoek blijkt dat plaatselijk geïnjecteerde verdoving de pijn vermindert op het moment van de chirurgische castratie, maar dat ook het inspuiten zelf met pijn gepaard gaat. Bovendien blijft de hele behandelingsprocedure een bron van stress. Over de vraag in hoeverre deze effecten, namelijk afname van pijn versus een nieuwe bron van pijn, elkaar compenseren, is de wetenschappelijke wereld niet eenduidig. Op zijn minst bestaat er een groot vermoeden dat castreren met gebruik van lokale geïnjecteerde verdovingsmiddelen, zoals momenteel in Noorwegen wordt toegepast, geen duurzame oplossing biedt.

Op de eenheid Dier van het ILVO loopt momenteel het zogenaamde 'berengeurproject' dat pas wordt afgerond in 2009. Hierin wordt gezocht naar alternatieven op het vlak van management waardoor het aantal risicogeveallen op berengeur verlaagt, in combinatie met immunocastratie of vroegtijdig slachten van enkel deze laatste categorie. Daarvoor zijn evenwel detectiemethodes vereist van de beren met verhoogd risico en van de karkassen die aan die eerste detectie zijn ontsnapt.

Het ILVO is tevens actief in een Europees consortium rond de castratieproblematiek. Bovendien werd recent door het ILVO een IWT-project ingediend om de productie van niet-gecastreerde en immunogecastreerde beren te optimaliseren en de houding van de consument ten opzichte van deze productievormen, en vooral van het vlees dat daaruit voortkomt, te onderzoeken.

De rondetafel heeft tot doel de huidige stand van zaken te vergelijken met die van 2002 en, uitgaande van de gemeenschappelijke bekommernissen van stakeholders die we zullen uitnodigen, de hinderpalen of vertragingmechanismen bloot te leggen die de vooruitgang in dit dossier tegengaan. Afhankelijk van de aard van deze hinderpalen zullen de nodige stappen worden bepaald om die weg te werken. Ik verwijs naar de oproep van de heer Glorieux om na te gaan of het wenselijk en mogelijk is en of het resultaat kan opleveren als wordt overgegaan tot het verstrekken van steun bij het aanwenden van alternatieve methodes. Het zou beter zijn dat daar op internationaal vlak over gediscussieerd en beslist wordt dan wel dat we eenzijdig bepaalde steunmaatregelen zouden nemen en financieren. Ik wil echter niet vooruitlopen op de uitslag van de rondetafel.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin: Mijnheer de minister-president, ik dank u voor het antwoord, dat zeer volledig was en dat er misschien voor zal zorgen dat de ongenue-

anceerde en geëmotioneerde campagne van GAIA in een juister perspectief wordt geplaatst. Men mag echter niet de indruk wekken dat bij bepaalde actoren het dierenwelzijn niet belangrijk zou zijn. Iedereen hoopt dat de volgende rondetafelconferentie tot resultaten zal leiden.

Mijnheer Glorieux, u zegt dat het bewezen is dat de consument bereid zou zijn meer te betalen. Dat kan misschien zijn, maar iedereen vindt biovoedsel ook het beste en gezondste. Toch zit de verkoop van biovoedsel de laatste jaren in een dalende trend. Het is gemakkelijk te zeggen dat je een meerprijs wilt betalen, maar als puntje bij paaltje komt, is het vaak anders.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de minister-president, ik dank u voor het evenwichtige en genuanceerde antwoord. Ik verwijs ook naar het communautaire actieplan inzake de bescherming en het welzijn van de dieren 2006-2010. In artikel 16 maakt het Europees Parlement volgende overweging: "(...) erkent dat de hoge welzijnsnormen voor dieren leiden tot extra kosten voor de boeren en is van mening dat specifieke maatregelen nodig zijn om te voorkomen dat de productie verplaatst wordt naar landen met lagere normen." Het Europees Parlement wijst er zelf op dat eenzijdige maatregelen op zich het dierenwelzijn niet dienen en zelfs tot gevolg kunnen hebben dat de productie alleen maar verplaatst wordt. Men moet bij eenzijdige maatregelen opletten wat de consequenties zijn voor de Vlaamse landbouwsector.

Mijnheer de minister-president, we kijken met grote belangstelling uit naar de rondetafel en de resultaten ervan.

De voorzitter: Minister-president Leterme heeft het woord.

Minister-president Yves Leterme: Ik wil onderstrepen dat de benadering van de heer De Meyer heel goed samenvat wat de belangen zijn die in het geding zijn. Het is mijn bedoeling, en ook die van de heer De Meyer, denk ik, om indien mogelijk een stap vooruit te zetten inzake dierenwelzijn, op een verantwoorde manier. Er moet echter ook rekening worden gehouden met het economische belang van de sector.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

